

ขั้นตอนการตีมีด

การเตรียมการ ในการเตรียมการตีมีดหรือทำมีดนั้น มีปัจจัยที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

- ๑.เตรียมคน ต้องใช้คน ๓-๔ คนขึ้นไป โดยเฉพาะการตีมีดในขั้นตอนที่ ๑ (การหลาบ) ต้องใช้คนที่มือพละกำลัง ร่างกายแข็งแรง ตลอดจนต้องมีความสามัคคีและมีประสบการณ์มาก
๒. เตรียมอุปกรณ์ เป็นอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ สำหรับช่างตีมีดโดยเฉพาะ เช่น ทั้ง ค้อน พะเนิน คิม สูลม เตาเผาเหล็ก ตะไบ เหล็กขูด เหล็กไซ ราน้ำชุบมีด เชื้อนตัดเหล็ก ขอฟไฟ หินหยาบ-ละเอียด ทั้งขอ เถาว์ล้วยเปรี๊ยะ หลักสี่ (ปากกา) กบ และเลื่อย เป็นต้น
๓. เตรียมวัตถุดิบ วัสดุที่สำคัญในการตีมีดเป็นอันดับแรกได้แก่ เหล็กกล้า อันดับต่อไป คือ ถ่านไม้ไผ่ ซึ่งเป็นถ่านที่มีประสิทธิภาพสูงในการเผาเหล็ก ต่างจากถ่านจากไม้ทั่ว ๆ ไป และอันดับสุดท้ายคือ ไม้ที่ใช้ทำด้ามมีด

การดำเนินการผลิต มีตอัญญิก จะมีขั้นตอนในการทำโดยสรุป ๑๐ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ตัดเหล็กให้ได้ขนาดตามความต้องการ เเผาไฟให้แดงแล้วนำออกมาจากเตาให้คน

สามคนใช้พะเนินตีจนได้รูปหุ่น หรือกุน (ชาวบ้านเรียกว่าการ “ หลาบ ” เหล็ก)

ขั้นตอนที่ ๒ เมื่อได้หุ่นหรือกุนมีดแล้ว นำเอาเข้าเตาเผาไฟอีกครั้งหนึ่ง แล้วใช้คน คนเดียวตีด้วยค้อนเพื่อขึ้นรูปมีดให้ได้ตามความต้องการ (ชาวบ้านเรียกว่าการ “ ซ้ำ ”)

ขั้นตอนที่ ๓ เมื่อซ้ำได้รูปมีดแล้ว ทั้งไว้ให้เย็น แล้วใช้ค้อนตีจนเนื้อเหล็กเรียบเป็นมันเพื่อให้เนื้อเหล็กเหนียวแน่น คมบาง ตัวมีดตรง (ชาวบ้านเรียกว่าการ “ ลำเรียบ หรือ ไห ”)

ขั้นตอนที่ ๔ เมื่อให้ได้รูปมีดพอสมควรแล้ว นำมาแต่งด้วยตะไบ เพื่อให้ได้รูปเล่มสวยงามขึ้น (เรียกว่าการ “ แต่ง ”)

ขั้นตอนที่ ๕ เมื่อแต่งด้วยตะไบได้รูปแล้ว นำมาชุดคมให้บางโดยใช้เหล็กขูด เพื่อทำให้ตัวมีดขาวและบาง (เรียกว่าการ “ ขูด ”)

ขั้นตอนที่ ๖ เมื่อขูดได้คมบางพอสมควรแล้ว ใช้ตะไบหยาบและตะไบละเอียดโสกตามตัวมีด เพื่อให้ตัวมีดขาวเรียบร้อย และคมจะบางยิ่งขึ้น (เรียกว่าการ “ โสก ”)

ขั้นตอนที่ ๗ เมื่อโสกเรียบร้อยแล้วนำมาพานคม โดยใช้ตะไบละเอียดพานขวางของคมมีด เพื่อให้คมมีดบางเฉียบ (เรียกว่าการ “ พานคมมีด ”)

ขั้นตอนที่ ๘ เมื่อพานคมแล้วก็นำมาชุบ “ การชุบ ” เป็นเรื่องสำคัญมาก ช่างต้องมีความชำนาญเป็นพิเศษ โดยนำมีดเข้าเผาไฟในเตาจนร้อนแดงตามความต้องการ แล้วชุบกับน้ำคมของมีดจะกล้าแข็งไม่อ่อนและไม่บิ่น

ขั้นตอนที่ ๙ เมื่อชุบแล้วนำมาฝนหรือลับ โดยใช้หินหยาบและหินละเอียดให้คมได้ที่ สมัยนี้ใช้หินกากเพชร (เรียกว่าการ “ ลับคม ”)

ขั้นตอนที่ ๑๐ เมื่อฝนหรือลับคมได้ที่แล้วจึงนำมาเข้าด้ามมีด แล้วใช้น้ำมันทาตัวมีดเพื่อกันสนิม เป็นเสร็จสิ้นขั้นตอนการทำมีด

การตีมีด

ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 บ้านรังแร้ง ตำบลชำผักแพว

อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี 18110

โดย

นายวิจิต ก้ามะเรียง

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านรังแร้ง

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น (การตีมีด)

ตำบลชำผักแพว

การตีมีด

นายวิจิต ก้ามะเรียง

ผู้มีประสบการณ์ในการตีมีดมาเป็นเวลานานกว่า 30 ปี
นำความรู้มาต่อยอดให้ลูกหลานและญาติสร้างอาชีพให้คนในชุมชน
มีรายได้มีอาชีพเสริม รายได้ต่อวันประมาณ 3,000 บาท 20เล่ม/
วัน

